

MINING WITH NATURE

Svensk gruv- och mineralnärings färdplan för ökad biologisk mångfald

SveMin

Om färdplanen

Rapport november 2020

Färdplanen för ökad biologisk mångfald har tagits fram inom ett projekt finansierat av det strategiska innovationsprogrammet Swedish Mining Innovation, en gemensam satsning av Vinnova, Formas och Energimyndigheten. Strategiarbetet har delfinansierats av Boliden, LKAB och Svemin.

Projektet har letts av Ecogain i nära samarbete med Svemins Arbetsgrupp Natur. Representanter från Boliden, LKAB, Nordkalk, Cementsa och Zinkgruvan har ingått i arbetsgruppen.

Styrgruppen har bestått av representanter från Svemin, LKAB, Boliden och Swedish Mining Innovation.

Projektet har pågått under perioden december 2019 - december 2020.

Denna färdplan är ett första steg mot den svenska gruv- och mineralnäringens mål om ökad biologisk mångfald till 2030.

Om Svemin

Svemin är en branschorganisation för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Svemin representerar cirka 40 företag med drygt 13 000 anställda inom produktion, prospektering och teknik. Bland medlemsföretagen finns gruvföretag, prospekteringsföretag, kalk- och cementföretag respektive maskin- och entreprenadföretag. Medlemsverksamheterna förekommer i hela landet. Gruvorna är lokaliserade till norra Sverige och Bergslagen medan kalkstensfyndigheterna främst finns på Gotland.

Den svenska gruv- och mineralnäringens mål är att senast år 2030 bidra med ökad biologisk mångfald i alla de regioner där gruv- och mineralverksamhet och prospektering pågår.

Det innebär att näringen satsar ytterligare på att utveckla innovativa lösningar för att nå en hållbar markanvändning i samklang med naturen.

Förord

Unik färdplan samlar gruvorna

2020 var planerat som superåret för biologisk mångfald. Coronapandemin kom dessvärre emellan, men frågornas betydelse kvarstår och arbetet går fortsatt framåt. EU har presenterat sin strategi för biodiversitet och översynen av FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD – Convention on Biological Diversity) pågår alltså. I Sverige arbetar regeringen med slutsatser och rekommendationer från utredningen om ekologisk kompensation.

I samhällsdebatten ställs allt oftare frågor om varifrån vi ska få de råvaror som krävs för att ställa om energisystemen och för att klara klimatutmaningen. Hur ska vi kunna välja råvaror som är hållbart producerade, med ansvarstagande för både människor och miljö? Inom EU pågår utvecklingen av kriterier för hållbara investeringar och det finns även initiativ att ta fram principer för hållbar utvinning av metaller och mineral. En av de aspekter som ingår i arbetet är bevarandet av biologisk mångfald. Detta är viktiga initiativ som Svemin och svensk gruvindustri aktivt medverkar i.

Gruv- och mineralbranschen är en av de verksamheter som behöver ta ny mark i anspråk för att kunna utvecklas. Vi kan inte heller välja vilken mark, utan en gruva kan bara lokaliseras där malmen finns. Av den anledningen har branschen länge arbetat med frågor om naturskydd och om efterbehandling efter avslutad drift. Medan tidiga insatser i huvudsak handlade om att återplantera skog och att gröngöra industriområden och deponier så har inriktningen under senare år alltmer kommit att inriktas på att kompensera för förlorade naturvärden och på att skapa ekologiska mervärden. Flera av våra medlemsföretag är pionjärer inom området.

Tiden är nu är mogen att kraftsamla kring arbetet med att bevara och öka den biologiska mångfalden på de platser där gruvnäringen verkar. Baserat på positiva erfarenheter av att jobba med vår färdplan för en fossilfri gruv- och mineralindustri valde vi att även nu arbeta med en färdplan. Det innebär att gruv- och mineralbranschen formulerat gemensamma mål och tillsammans identifierat aktiviteter som vi och andra behöver genomföra för att de uppsatta målen ska nås.

Den färdplan vi nu presenterar är unik i sitt slag, och vår ambition är att den ska tjäna som inspiration för gruvbranschen internationellt och för andra branscher.

Maria Sunér Fleming
VD, Svemin

Lars-Åke Lindahl
Yttre miljö och samordning EU-frågor, Svemin

SveMin

Sammanfattning

Biologisk mångfald är grunden för välfärden

Den biologiska mångfalden utgör grundförutsättningen för människans goda liv på jorden och minskar samtidigt i dramatisk takt till följd av detta. Det finns dock stora möjligheter att vända trenden. Många initiativ världen över visar vägen, inte minst initierade inför de nya strategiska mål som sätts inom ramen för FN:s konvention för biologisk mångfald. Det finns en stark förväntan och drivkraft bland näringslivet att bidra till det arbetet, på motsvarande sätt som för klimatmålen.

Gruv- och mineralnäringen, en del av det hållbara samhället

Metaller och mineral behövs i människors vardag och för omställningen till ett hållbart samhälle. I Sverige finns unika möjligheter att bidra till råvaruförsörjningen. Samtidigt kan gruv- och mineralbrytning innebära att den biologiska mångfalden påverkas. Detta gäller såväl i Sverige som internationellt.

Vi inom den svenska gruv- och mineralnäringen arbetar sedan länge för att minimera vår påverkan och även för att bidra med mervärden. Nu ser vi att vi kan och vill bidra ytterligare till en hållbar utveckling och samtidigt stärka oss nationellt och internationellt. Därför har vi antagit ett gemensamt mål för biologisk mångfald och denna färdplan.

Mål: Ökad biologisk mångfald 2030

Den svenska gruv- och mineralnäringens mål är att senast år 2030 bidra med ökad biologisk mångfald i alla de regioner där gruv- och mineralverksamhet och prospektering pågår.

Det innebär att näringen satsar ytterligare på att utveckla innovativa lösningar för att nå en hållbar markanvändning i samklang med naturen.

Vägen mot ökad biologisk mångfald

En grund för arbetet är att utgå från vetenskapen och hänsynshierarkin; det vill säga att undvika, minimera, restaurera och kompensera för påverkan på biologisk mångfald. En framgångsfaktor för varje aktör som står bakom målet är att sätta egna mål för biologisk mångfald, utse mandat och avsätta resurser för att arbeta mot målen. Mer konkret kan arbetet innebära att kartlägga risker, beroenden samt möjligheter att skapa mervärden för biologisk mångfald. På så sätt går det att arbeta systematiskt och nå längre. Det är också viktigt att dokumentera, följa upp och kommunicera arbetet för biologisk mångfald. Då möjliggörs ett gemensamt lärande inom branschen och samhället i stort.

För att nå branschmålet krävs ökad kunskap, innovation och samarbeten med andra aktörer, såsom akademi och offentliga aktörer. Vi behöver bygga kunskap om arter och naturmiljöer inför restaurering och ekologisk kompensation. Vi behöver också system för att både värdera biologisk mångfald och effektivisera arbetet och för att inkludera påverkan i värdekedjorna.

En grund är att vi ges rätt förutsättningar för att arbeta effektivt för ökad biologisk mångfald. Idag saknas de strukturer och ramar som behövs för att det offentliga ska kunna stötta näringslivsaktörer som vill bidra till nationella och globala mål inom biologisk mångfald. Därför riktar vi ett antal uppmaningar till politiker och myndigheter, bland annat kring vikten av förutsägbarhet, tydlighet och helhetsperspektiv i prövningar liksom vikten av engagerade samtalspartner inom offentlig sektor.

”
Vi inom den svenska gruv- och mineralnäringen kan och vill bidra till en hållbar utveckling.

Innehåll

INLEDNING	9
DEN SVENSKA GRUV- OCH MINERALNÄRINGENS MÅL	11
Förtydliganden och avgränsningar	11
ACTION PLAN	
– REKOMMENDATIONER FÖR ATT NÅ MÅLEN	13
Branschövergripande genom Svemin	13
På bolagsnivå i den svenska gruv- och mineralbranschen	14
I samarbete med andra aktörer	15
MOTIV	17
Skapa samhällsnytta genom att stödja globala utvecklingsmål ..	17
Få tillgång till mark genom miljö tillstånd.....	17
Möta ägares krav	17
Möta kunders krav.....	18
Möta sakägares förväntningar	18
Attrahera och behålla kompetent personal	18
Öka samhällets stöd.....	18
Riskminimera	19
Underlätta produktions-planeringen och öka innovationstakten ..	19
KOSTNADER	21
NULÄGESBESKRIVNING	23
Kort om svensk gruv- och mineralnäring.....	23
Gruv- och mineralnäringens påverkan på biologisk mångfald	26
Indirekt påverkan i värdekedjan	27
Gruv- och mineralnäringens beroende av biologisk mångfald	28
FORSKNINGS- OCH INNOVATIONSBEHOV	29
Kunskap om arter och naturmiljöer vid restaurering och ekologisk kompensation	29
System för att värdera biologisk mångfald	30
System för att effektivisera arbetet för biologisk mångfald.....	30
System för att inkludera påverkan i värdekedjorna	31
Vägledning och riktlinjer för att sätta vetenskapligt baserade mål	32
UPPMANINGAR	35
Uppmaningar till politiker	35
Uppmaningar till tillstånds- och tillsynsmyndigheter	36
FÖRKLARINGAR AV BEGREPP	39

Foto: Rúnar Gudmundsson / Alm & ME

1. INLEDNING

Den biologiska mångfalden och de ekosystemtjänster som naturen förser oss med utgör grundförutsättningen för vår överlevnad och välfärd. Men till följd av hur vi människor brukar naturen, utsläpp och klimatförändringar minskar den biologiska mångfalden i dramatisk takt över hela världen.^{1, 2, 3} Det innebär risk för långsiktiga följder som idag är svåra att förutse. Forskningen visar att förlusten av biologisk mångfald är ett lika stort hot för vår välfärd som klimatförändringarna,¹ och att de två hoten förstärker varandra.^{3, 4} Samtidigt finns stora möjligheter att gynna biologisk mångfald, genom exempelvis skötsel och restaureringsåtgärder, för att vända den nedåtgående trenden.

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald är variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår. Detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem. (Definition enligt FN:s konvention om biologisk mångfald).

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är de produkter och tjänster som naturen av sig själv och gratis förser oss med och som vi behöver för vår överlevnad och vårt välmående. Den biologiska mångfalden ligger till grund för upprätthållandet av funktioner och processer i ekosystemen och påverkar därför bildandet av ekosystemtjänster som till exempel matproduktion och biologisk kontroll. Vattenrening, erosionsskydd, klimatreglering och rekreation är andra exempel på ekosystemtjänster. I vissa fall kan åtgärder för ökad biologisk mångfald stå i konflikt med eller försvåra för exempelvis skogsnäring och renskötsel. Dessa näringar är direkt beroende av producerande ekosystemtjänster som ger virke respektive bete, liksom aspekter såsom framkomlighet, medan den biologiska mångfalden kan gynnas av exempelvis naturvårdsbränning och liggande död ved, som kan ha en negativ inverkan på skogsnäring och renskötsel.

Naturen är komplex och i ständig förändring. Till följd av klimatförändringarna kommer förutsättningarna för djur och växter att vara annorlunda i framtiden än de är idag. Det gör det ännu viktigare att arbeta för en ökad mångfald av växter och djur, eftersom en större variation ökar naturens resiliens, det vill säga ger naturen en bättre förmåga att klara förändringar och kunna fortsätta leverera ekosystemtjänster.

Inom FN:s konvention om biologisk mångfald (Convention on Biological Diversity, CBD) pågår arbetet med att formulera nya mål för biologisk mångfald till 2030 och 2050. Målen kommer att beslutas 2021. CBD:s utkast från augusti 2020 föreslår bland annat att målet till 2030 ska vara att arealerna, konnektiviteten och integriteten i naturliga system ska öka med minst 5 %, att antalet arter som hotas ska ha minskat och att artrikedomen ska ha ökat.⁵ Det finns en stark förväntan och drivkraft bland näringslivet att bidra till dessa mål, på motsvarande sätt som för klimatmålen.

Metaller och mineral är fundamentala byggstenar i vårt samhälle. Metaller behövs

1 Steffen, W. m.fl., 2015. Planetary boundaries: guiding human development on a changing planet. Science 347: 736–745.

2 WWF, 2018. Living planet report

3 IPBES, 2019. The Global Assessment of Biodiversity and Ecosystem services.

4 Parrotta, J. A., Wildburger, C., Mansourian, S. (eds.), 2012. Understanding Relationships between Biodiversity, Carbon, Forests and People: The Key to Achieving REDD+ Objectives. A Global Assessment Report. Prepared by the Global Forest Expert Panel on Biodiversity, Forest Management, and REDD+. IUFRO World Series Volume 31.

5 CBD 2020-09-15. Update of the CBD Zero draft of the post-2020 global biodiversity framework published by the secretariat <https://www.cbd.int/conferences/post2020/post2020-prep-01/documents>

till allt ifrån sjukvårdsutrustning, livsmedelsproduktion och vindkraftverk till batterier och elbilar. Kalk används bl.a. i metall-, kemikalie-, pappers- och cellulosaindustrin, rökgas- och vattenrening samt som jordförbättring och markstabilisering. Kalk är också en huvudingrediens i cement som gör att vi kan bygga stabila och beständiga hus och broar. För att möjliggöra samhällsutveckling och omställningen till hållbarhet behöver vi utvinna mer av dessa byggstenar. För även om metaller lämpar sig väl för återvinning räcker det inte till för att möta dagens och framtidens behov.⁶

Därför behöver vi fortsatt gruv- och mineralnäring.

Aktörerna inom den svenska gruv- och mineralbranschen kan och vill bidra till en hållbar utveckling. Flera av Svemins medlemsföretag arbetar redan idag för att verksamheten inte ska innebära någon nettoförlust av biologisk mångfald.

Nu vill vi som bransch stärka oss nationellt och internationellt, och visa ledarskap genom att som första bransch ta fram en färdplan för biologisk mångfald med ett ambitiöst mål som går utöver utkastversionen av CBDs mål för 2030. Bakom färdplanen står den svenska gruv- och mineralbranschen, som tillsammans verkar genom branschorganisationen Svemin.

SVEMIN

Svemin är branschorganisationen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Svemin representerar ett 40-tal företag inom produktion, prospektering och teknik. Produktionen omfattar framförallt metaller och kalk.⁷

En färdplan kopplar det som vi har kunskap om eller erfarenhet ifrån idag med det vi kan föreställa oss om framtiden. En färdplan ska stötta den planering som görs i andra sammanhang. Det är således inte en plan som direkt kan översättas till något som varje enskilt medlemsföretag åtar sig att göra. Färdplanen är en plan med målsättningar och milstolpar att navigera utifrån i företagets vidare, organisations-specifika arbete.

⁶ SGU 2020-04-05 <https://www.sgu.se/mineralnaring/metall--och-mineralatervinning/>, <https://www.svemin.se/svensk-gruvnaring/darfor-ar-gruvnaring-viktigt-for-sverige/>.

⁷ Svemin 2020-05-25 www.svemin.se

2. DEN SVENSKA GRUV- OCH MINERALNÄRINGENS MÅL

Den svenska gruv- och mineralnäringens mål är att senast år 2030 bidra med ökad biologisk mångfald i alla de regioner där gruv- och mineralverksamhet och prospektering pågår.

Det innebär att näringen satsar ytterligare på att utveckla innovativa lösningar för att nå en hållbar markanvändning i samklang med naturen.

2.1 Förtydliganden och avgränsningar

Målet om ökad biologisk mångfald preciseras till att med marginal uppväga direkt och indirekt påverkan på biologisk mångfald som uppstår från år 2030 i de regioner där gruvverksamhet och prospektering pågår. I dagsläget finns ingen allmänt vedertagen metod som myndigheter, gruv- och mineralnäringen och övriga samhället använder för att värdera biologisk mångfald vare sig i samband med ianspråktagande av mark, kompensation eller restaurering. Följden är att det ännu inte är möjligt att tillsammans med myndigheter mäta utveckling mot branschmålet om ökade värden för biologisk mångfald på ett standardiserat sätt (se avsnitt 7.2 om innovationsbehov). Det innebär förstås inte att arbetet för bevarande av biologisk mångfald måste vänta. Det pågår, och kommer med den nu presenterade färdplanen att intensifieras och samordnas.

Utgångspunkten för att nå målet är att fullt ut tillämpa alla steg av hänsynshierarkin. Vid ekologisk kompensation, det sista steget i hänsynshierarkin, ligger fokus på att gynna hotade arter och deras livsmiljöer, liksom habitattyper som är bristfaktorer eller minskar i den aktuella regionen. Vi är medvetna om att många naturvärden kräver långa leveranstider från den tidpunkt då restaureringsåtgärder eller kompensationsåtgärder genomförs. Vi avser hantera sådana tidsförluster och osäkerheter genom att uppväga med ökade arealer, på samma sätt som är vedertaget vid ekologisk kompensation idag. Det innebär att ett företag kan tillgodoräkna sig ökningen av biologisk mångfald redan innan naturvärden utvecklats, så länge företaget säkerställer att det själv eller en extern part som övertagit ansvaret för att

1. vidta åtgärder för att möjliggöra att ett område utvecklar högre naturvärden än vad som annars varit fallet,
2. förbinda sig att följa upp att åtgärderna har önskad effekt och vid behov göra justerande åtgärder, och
3. skydda området långsiktigt.

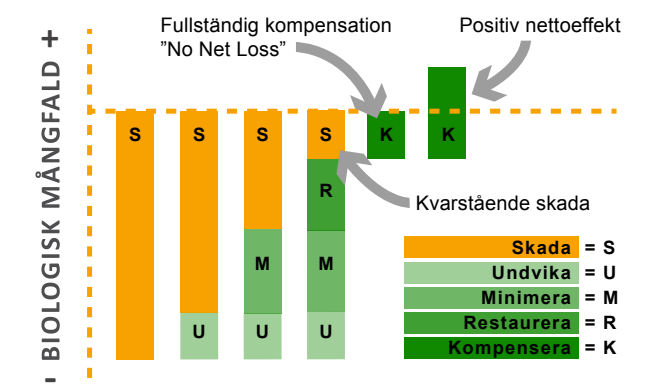
Vi kommer att följa upp och kommunicera progress mot målet inom branschen och externt. Uppföljningen kommer att möjliggöra ett gemensamt lärande och säkerställa att standarder och policys implementeras i verksamheterna. I detta skede inkluderas inte påverkan i värdekedjan. Avsikten är att på sikt inkludera även denna påverkan.

Denna färdplan är det första steget mot målet. Färdplanen och handlingsplanerna kommer att behöva uppdateras under resans gång.

⁸ Forest trends 2020-05-25 <https://www.forest-trends.org/bbop/bbop-key-concepts/mitigation-hierarchy/>

”**Utgångspunkten för att nå målet är att fullt ut tillämpa alla steg av hänsynshierarkin.**”

HÄNSYNSHIERARKIN

FIGUR 1 Ett ramverk med fyra steg för att hantera risker och möjlig påverkan på biologisk mångfald och ekosystemtjänster; undvika, minimera, restaurera, kompensera.⁸

3. ACTION PLAN – REKOMMENDATIONER FÖR ATT NÅ MÅLEN

3.1 Branschövergripande genom Svemin

Flera frågeställningar, utmaningar och lösningar är branschgemensamma. Vi inom branschen ser därmed stora möjligheter för bolagen att samarbeta inom Svemin kring dessa. Nedan listas ett antal branschövergripande arbetsområden och milstolpar för att branschen ska nå det gemensamma målet.

Senast år 2022

- ▶ Inrätta ett särskilt forum för att dela kunskap om åtgärder för biologisk mångfald.
- ▶ Säkerställa att aspekter kring biologisk mångfald finns med i relevanta riktlinjer och utbildningar som branschorganisationen tillhandahåller.
- ▶ Ta fram stöttande dokument såsom mallar, checklistor och utbildningsmaterial, exempelvis vägledningar för hur medlemsföretagen kan kartlägga sina mest väsentliga risker för direkt och indirekt påverkan på och möjligheter att skapa mervärden för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.
- ▶ Ta fram en första version av plan för uppföljning och därefter årligen följa upp arbetet på branschnivå och redovisa progress mot branschmålet.
- ▶ Öka kunskapen i samhället genom att initiera forskning och sprida information om goda exempel i branschen.

År 2025

- ▶ Genomföra en halvtidsutvärdering då färdplanen ses över och uppdateras.

Till ca år 2027

- ▶ Ta fram och implementera ett system för medlemsföretagens rapportering och uppföljning mot målet, baserat på då befintliga värderingssystem för biologisk mångfald.
- ▶ Genomföra en analys inom branschen för att identifiera hur långt ifrån målet om ökad biologisk mångfald branschen som helhet befinner sig och vilka eventuella ytterligare steg som är nödvändiga för att nå målet 2030.

Löpande

- ▶ Initiera intressentdialoger kring olika frågor.
- ▶ Föra dialog med lagstiftare och myndigheter om möjliga lösningar knutna till anpassningar i lagstiftning.⁹
- ▶ Omvärldsbevaka och föra dialog internationellt om lösningar för biologisk mångfald.
- ▶ Samla och sprida kunskap och erbjuda arenor för kunskapsutbyte, exempelvis återkommande event och studieresor.

⁹ Dialogen samordnas lämpligen med andra frågor inom Svemins satsning Kraftsamling tillstånd

Vi kommer också visa ledarskap och påverka samhället bortom de egna medlemsföretagen. Det innebär bland annat att påverka politiska regelverk och stödja andra bransch- och industriinitiativ att höja ambitionerna för biologisk mångfald i nivå med eller med högre ambition än de kommande CBD-målen.

3.2 På bolagsnivå i den svenska gruv- och mineralbranschen

Bolagsstyrningsnivå

En tydlig ambition från bolagsstyrningen i varje medlemsföretag är avgörande för att frågan om biologisk mångfald ska få den tyngd som krävs för att nå målet på bransch-nivå. Företagen kan bidra till branschmålet om ökad biologisk mångfald genom att:

- ▶ Anta mål för biologisk mångfald i linje med branschmålet, med ett tydligt åtagande att fullt ut implementera hänsynshierarkins alla steg i verksamheten.
- ▶ Tydligt peka ut ansvar och roller inom företaget för implementering.
- ▶ Kommunicera åtagandet med berörda partners och intressenter.
- ▶ Följa upp progressen mot målet och kommunicera det på ett transparent sätt till berörda partners och intressenter.

Verksamhetsnivå

Mervärden för biologisk mångfald skapas på plats ute i verksamheterna. På verksamhetsnivå kan arbete för att nå branschmålet om ökad biologisk mångfald innebära att:

Utse mandat, avsätta resurser och bygga kompetens

- ▶ Säkerställa att ansvaret för och mandatet att driva frågan och genomföra åtgärder knutna till biologisk mångfald är tydligt utpekat.
- ▶ Integrera hänsyn och åtgärder för biologisk mångfald i den årliga verksamhetsplanen och budgetprocessen för att säkerställa att tillräckliga resurser både i tid, bemanning och pengar avsätts.
- ▶ Tillsätta resurser för att implementera nya arbetssätt.
- ▶ Bygga och sprida kunskap inom den egna organisationen och uppmuntra medarbetare att komma med egna förslag till lösningar.
- ▶ Bygga kunskap hos och samarbeten med leverantörer och entreprenörer.

Kartlägga risker, beroenden och möjligheter och implementera hänsynshierarkin

- ▶ Kartlägga de mest väsentliga aspekterna kopplade till biologisk mångfald för vardera verksamhetsområde. Det inkluderar risker för påverkan (direkt och indirekt), beroenden av ekosystemtjänster och möjligheter att skapa mervärden för biologisk mångfald. Analysen ska även ta hänsyn till ändrade förutsättningar till följd av ett framtida förändrat klimat.
- ▶ Definiera mål, ta fram och integrera en plan för att hantera risker och tillvarata möjligheter för biologisk mångfald i det dagliga arbetet, genom miljöledningssystem eller en specifik förvaltningsplan för mångfald (Biodiversity Management Plan). Planen ska baseras på kartläggningen av de mest väsentliga aspekterna.
- ▶ Implementera hänsynshierarkin i verksamhetens alla faser (prospektering, drift, efterbehandling och post-closure).

Dokumentera, följ upp och kommunicera

- ▶ Säkerställa att genomförda åtgärder och måluppföljning dokumenteras och kommuniceras internt och externt.
- ▶ Redovisa påverkan på och bidrag till den biologiska mångfalden på ett tydligt och transparent sätt.

3.3 I samarbete med andra aktörer

Genom dialog och samarbeten med andra aktörer kan vi inom den svenska gruv- och mineralnäringen hitta lösningar på de utmaningar som behöver adresseras för att nå branschmålet. Detta kan innebära att:

- ▶ Initiera dialog och samarbete med intressenter såsom forskare, offentliga aktörer och andra industrisektorer för att bygga kunskap och hitta lösningar för att främja biologisk mångfald (se avsnitt 7.1).
- ▶ Initiera utveckling av värderingssystem för biologisk mångfald (se avsnitt 7.2).
- ▶ Söka win-win-lösningar med andra aktörer som verkar inom samma region, för att maximera nyttan för biologisk mångfald genom gemensamma åtgärder.
- ▶ Etablera system för spårbarhet av metaller och mineral som inkluderar biologisk mångfald och som möjliggör för andra aktörer att spåra sin påverkan på biologisk mångfald av metaller i värdekedjan (se avsnitt 7.4).
- ▶ Samarbeta med leverantörer för att på sikt implementera gruv- och mineralnäringens påverkan i värdekedjan i arbetet för ökad biologisk mångfald (se avsnitt 7.4).
- ▶ Genomföra kunskapshöjande insatser, såsom exempelvis utveckling av en webbaserad utbildning inom miljöhänsyn och arbetsmiljö för prospekteringsbörare, vilket nu genomförs i samarbete mellan Svemin och Borr-företagen och finansieras av Swedish Mining Innovation.

Mervärden för biologisk mångfald skapas på plats ute i verksamheterna.

4. MOTIV

Det är sedan länge självklart för näringslivet att bidra till arbetet med att bekämpa klimatförändringarna. Förlusten av biologisk mångfald blir nästa stora miljöfråga, där näringslivet är en nyckelaktör för framgång.

Sedan ett par år väcks en global insikt om mänsklighetens fundamentala beroende av den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna. Ett beroende som sträcker sig bortom det mest basala; mat, rent vatten och syre. Studier visar också att över hälften av jordens BNP, med ett ekonomiskt värde av 44 biljoner dollar, är helt eller delvis beroende av naturen och ekosystemtjänsterna.¹⁰ Detta ger flera olika drivkrafter för oss inom den svenska gruv- och mineralbranschen att arbeta proaktivt för ökad biologisk mångfald.

4.1 Skapa samhällsnytta genom att stödja globala utvecklingsmål

Vi vill bidra positivt till samhällsutvecklingen. Genom ett ambitiöst arbete för biologisk mångfald kan branschen bidra till att uppnå FN:s globala hållbarhetsmål och målen för biologisk mångfald inom konventionen om biologisk mångfald (CBD).

Vi kan och vill skapa ännu större samhällsnytta än vårt direkta tillskott till biologisk mångfald. Det gör vi genom att vara en proaktiv kraft i samhället, som visar ledarskap i fråga om ansvarsfullt företagande och som inspirerar andra aktörer att höja sina ambitioner kring biologisk mångfald.

4.2 Få tillgång till mark genom miljötillstånd

Kraven vid miljöprövningarna kan komma att höjas när tillståndet för den biologiska mångfalden försämras. Att få tillgång till mark för att utveckla nya eller befintliga verksamheter är en av de svåraste frågorna för svensk gruv- och mineralnäring. Samtidigt är det helt avgörande med tillgång till mark och att få tillstånd för utvinning och bearbetning.

Genom att arbeta proaktivt med biologisk mångfald hoppas vi som bransch stärka förtroendet mellan verksamhetsutövare, samhälle och myndigheter. En verksamhetsutövare som visar att den driver verksamheten med hög miljöhänsyn måste anses ha goda förutsättningar för miljötillstånd för nya och fortsatta verksamheter. Genom att arbeta för ökad biologisk mångfald höjs också den egna kompetensen i att förutse och hantera viktiga frågor inför kommande miljöprövningar.

4.3 Möta ägares krav

World Economic Forum har under 2020 rankat förlusten av biologisk mångfald som en av de fem allvarligaste riskerna för företagen, samhället och i förlängningen mänskligheten.¹¹ Detta ger en tydlig signal till investerare som kartlägger sina risker. Många investerare vill också ta ett ökat ansvar för att driva utvecklingen mot hållbarhet. En av de viktigaste händelserna inom hållbar finansiering är *Taxonomiförordningen*,¹² en överenskommelse inom EU om en ny förordning för hållbara investeringar som beslutades i december 2019. Ett av de sex miljömål som ska upprätthållas genom hållbar finansiering är *Skydd och återställande av biologisk*

”
Näringslivet är en nyckelaktör för framgång för att hejda förlusten av biologisk mångfald.

¹⁰ World Economic Forum, 2020. Nature Risk Rising: Why the Crisis Engulfing Nature Matters for Business and the Economy. <https://www.weforum.org/reports/nature-risk-rising-why-the-crisis-engulfing-nature-matters-for-business-and-the-economy>

¹¹ World Economic Forum, 2020. Global risks report. <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2020>

¹² EU Commission Sustainable finance, 2020. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance_en

mångfald och ekosystem.¹³ Genom ett proaktivt arbete för biologisk mångfald kan vi möta ägares och blivande finansiärs krav och säkra tillgången till kapital.

4.4 Möta kunders krav

I takt med att världens blickar riktas mot tillståndet för den biologiska mångfalden kommer kunder och konsumenter att börja ställa högre krav. På samma sätt som det förväntas bli en växande efterfrågan på klimatneutrala metaller och mineral finns all anledning att också vara proaktiv som leverantör och positionera sig i frågan om biologisk mångfald.

4.5 Möta sakägares förväntningar

Arbete för ökad biologisk mångfald är en viktig del i att vara en god granne och att möta sakägares förväntningar. Åtgärder för biologisk mångfald kan ofta kombineras med att skapa värde för friluftsliv och rekreation som gynnar lokalsamhället, exempelvis vid efterbehandling och ekologisk kompensation. På samma sätt kan åtgärder för att höja ett områdes biologiska mångfald skapa värden för renskötseln.

4.6 Attrahera och behålla kompetent personal

En nyckelfaktor för en välmående gruv- och mineralnäring är att attrahera och behålla kompetent personal. Studier visar att värderingar kring hållbarhet är allt viktigare för ung arbetskraft,^{14, 15} det vill säga att arbetsgivaren är ansvarstagande för samhället i stort. Genom ett ambitiöst miljöarbete kan branschens anseende som attraktiv arbetsgivare stärkas. För att bibehålla personalen är det avgörande att de höga ambitionerna också avspeglas i konkreta åtgärder och resultat, och att personalen får möjlighet att utvecklas med och inom organisationen.

4.7 Öka samhällets stöd

Idag finns, i delar av samhället, bristande stöd för gruv- och mineralnäringen. Det kan bero på hur gruv- och mineralnäringen tidigare har arbetat med miljöfrågor¹⁶ eller att den typ av mark som gruv- och mineralnäringen tar i anspråk kan ha höga värden för andra intressen. Det kan också bero på att en gruva eller kalktåkt innebär en synlig och ofta storskalig markomvandling samtidigt som verksamheternas nyttor för samhället inte är lika uppenbara. För att förtjäna samhällets stöd är det viktigt att visa både den nytta produkterna skapar, men också samhällsnyttor som uppkommer av hur verksamheterna bedrivs och avslutas.

¹³ EU Commission, 2020. Taxonomy: Final report of the Technical Expert Group on Sustainable Finance March 2020 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf

¹⁴ Academic Work & Kantar Sifo, 2019. Young Professional Attraction Index. <https://www.academicwork.se/foretag/ypai19>

¹⁵ Deloitte Millennial Survey, 2018. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/About-Deloitte/gx-2018-millennial-survey-report.pdf>

¹⁶ Sverige har en månghundraårig gruvhistoria. Många av de tidiga gruvor som idag ger upphov till markföroreningar drevs och avslutades innan samhället byggt kunskap om miljöeffekter av utsläpp eller utvecklat teknik för att minimera utsläpp eller efterbehandla nedlagda gruvor. Med dagens teknik kan påverkan på omgivande naturmiljöer begränsas under drift och vid efterbehandling. Statens offentliga utredning SOU 2018:59, Statens gruvliga risker, visar att de ekonomiska säkerheterna för efterbehandling inte varit tillräckliga för de gruvor som lagts ned under perioden 2012 - 2018. Två av dessa gruvor drevs med tillstånd enligt miljöbalken. Kraven för ekonomiska säkerheter vid tillstånd enligt miljöbalken har skärpts sedan dessa två gruvor fick tillstånd. Detta för att säkerställa att de ekonomiska säkerheterna täcker efterbehandlingskostnaderna. De andra två gruvorna som lagts ner under perioden gavs tillstånd enligt miljöskyddslagen respektive Finsk-svenska gränsöverserenskommelsen.

Några av nycklarna till ökad acceptans är att:

- ▶ Involvera intresseorganisationer och lokala aktörer i att hitta lösningar för att nå ökade värden för biologisk mångfald.
- ▶ På ett transparent sätt redovisa och rapportera resultat av åtgärder branschen vidtar för att minska sin miljöpåverkan.
- ▶ Tydliggöra hur resultat av hållbarhetsåtgärder inom branschen bidrar till globala, europeiska och nationella hållbarhetsmål.

4.8 Riskminimera

Gruv- och mineralnäringen är beroende av ekosystemtjänster såsom rent vatten, översvämningsskydd, erosionsskydd och dammbindning. Det är därför viktigt för oss att säkra tillgången till dessa tjänster. Genom att bygga kunskap om ekosystemen och de tjänster dessa levererar minimerar vi risken att oavsiktligt skada de system som verksamheterna är beroende av idag och i framtiden. Om de ekosystem som levererar ekosystemtjänster istället kan stärkas får verksamheterna en ökad operationell stabilitet. Genom att stärka leveransen av ekosystemtjänster minskar vi riskerna att drabbas av exempelvis minskade vattenresurser och översvämningar i ett förändrat klimat.

Om en verksamhetsutövare inte har kunskap om arterna och livsmiljöerna i sin omgivning finns risk att oavsiktligt skada någon art eller livsmiljö, vilket kan ge böter och andra rättliga påföljder. Ökad kunskap innebär därför minskade risker i verksamheten, genom att t.ex. bättre medvetenhet om hur man kan undvika eller minska omgivningspåverkan som annars hade kunnat orsaka kostnader för verksamhetsutövaren.

4.9 Underlätta produktionsplaneringen och öka innovationstakten

Genom att strategisk planering för ökad biologisk mångfald under en gruvans eller kalktåkts livslängd ser vi möjlighet att öka den biologiska mångfalden både i samband med etablering, drift och efterbehandling. Planer för biologisk mångfald bedöms kunna minimera risken för omtag eller dubbelarbete, exempelvis genom att grönytor bevaras, masshanteringen effektiviseras och att framtida kostnader för efterbehandling minskas samtidigt som resultatet förbättras. En nyckelfaktor i detta är att öka kompetensen internt.

Internationella erfarenheter visar att företag med ambitiösa miljömål har en större potential att hitta innovativa lösningar och leda omställningen till en grön ekonomi.¹⁷

¹⁷ Science Based Targets Network 2020-05-25 <http://sciencebasedtargetsnetwork.org/business-benefits.html>

5. KOSTNADER

Arbetet för ökad biologisk mångfald kommer att kräva resurser. I många fall är detta dock arbete som redan pågår, exempelvis i samband med prövningsprocesser, efterbehandlingar och uppföljning av gällande villkor. Erfarenheter inom bolagen så långt visar att vi kan komma långt och hålla kostnaderna nere genom kunskap och kreativitet, god planering och innovation. Svemin kan spela en viktig roll i att stötta medlemsföretagen i detta genom att erbjuda arenor för kunskaps- och idéutbyte.

Kostnader bedöms uppstå i samband med:

- ▶ Anpassningar i lokalisering och teknikval vid utformning av nya projekt.
- ▶ Ökade resurser för och kompetensutveckling av egen personal och entreprenörer.
- ▶ Genomförande av kompensationsåtgärder när nya gruvor och kalktäckter etableras eller när befintliga verksamheter utökas på ett sätt som påverkar biologisk mångfald.
- ▶ Eventuell forskning och metodutveckling för t.ex. ekologisk kompensation med avseende specifika arter och naturtyper, eller andra motsvarande åtgärder.
- ▶ En inledande risk-, beroende och möjlighetsanalys av de egna verksamhetsområdena.
- ▶ Att ta fram en förvaltningsplan som tydliggör åtgärder för att hantera risker och ta vara på möjligheter utifrån satta mål om biologisk mångfald (Biodiversity management plan).
- ▶ Att genomföra åtgärder för biologisk mångfald i operativ drift och vid efterbehandling.
- ▶ Att implementera system för att dokumentera och följa upp åtgärder för biologisk mångfald, i viss mån även uppföljningen i de fall detta inte redan görs.

Flera av kostnadsposterna är initiala kostnader för att kartlägga och bygga upp system och kompetens för arbete med biologisk mångfald. När systemen väl är på plats följer kostnadsbesparingar i och med lägre risker för långdragna prövningsprocesser eller oförutsedda kostnader för miljöskador.

Foto: Fredric Alm / LKAB

6. NULÄGESBESKRIVNING

6.1 Kort om svensk gruv- och mineralnäring

Gruv- och mineralnäringen bidrar till samhället

Alla i samhället använder dagligen metaller och mineral. Förutom att de är en integrerad del av allas vardag behövs metaller och mineral för att nå FN:s globala hållbarhetsmål. Detta gäller särskilt

- ▶ mål 7 Hållbar energi för alla,
- ▶ mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt,
- ▶ mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur,
- ▶ mål 11 Hållbara städer och samhällen och
- ▶ mål 13 Bekämpa klimatförändringarna.

Tack vare vår berggrund är Sverige EU:s största gruvnation. Tillsammans med hårda miljökrav och branschens egna ambitioner ger det oss möjlighet att tillgodose en god del av Sveriges och andra länders behov med metaller och mineral som utvinns på ett hållbart sätt.

7 AFFORDABLE AND CLEAN ENERGY

8 DECENT WORK AND ECONOMIC GROWTH

9 INDUSTRY, INNOVATION AND INFRASTRUCTURE

11 SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES

13 CLIMATE ACTION

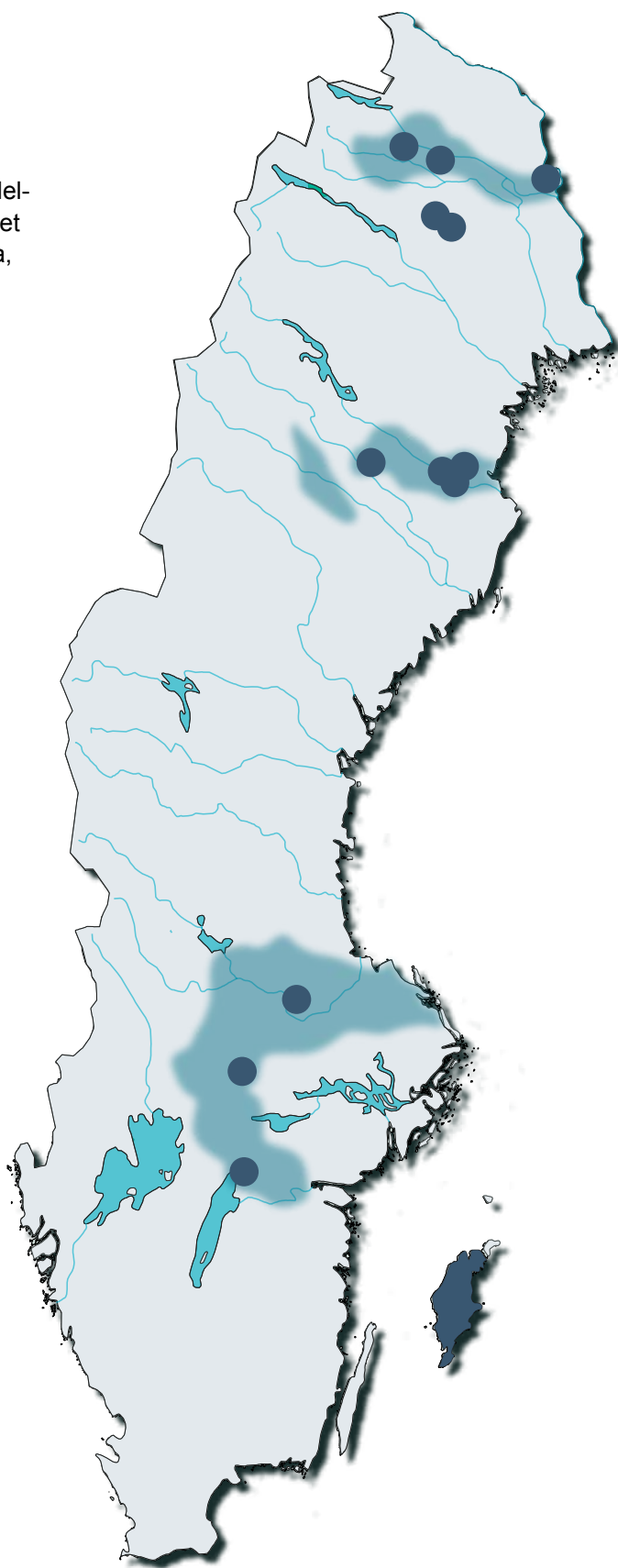

Här finns vi

Fyndigheterna av järnmalm är huvudsakligen lokaliserade i nordligaste Sverige, medan bas- och ädelmetaller främst finns i Skellefteåfältet och Bergslagen (figur 2). De största, kvalitetsmässigt bästa och tillgängligaste kalkstensfyndigheterna i Östersjöområdet finns på Gotland.

De ytor som gruvor, kalktäkter och kringverksamheter upptar utgör en mycket liten del av landets markyta, ca 0,04 % (177 km²). Detta kan jämföras med områden för handel- och affärsverksamhet som utgör ca 0,06 % (240 km²), golfbanor som utgör ca 0,07 % (280 km²) och tillverkningsindustrier som utgör 0,15 % (600 km²).¹⁸

FIGUR 2 De huvudsakliga mineraliseringarna är markerade med blå fält och gruvorna i drift 2020 är markerade med mörkblå punkter. De mest betydande kalkstensfyndigheterna är lokaliserade till Gotland, markerat med mörkblå färg.

Aktörerna i den svenska gruv- och mineralbranschen

Aktörerna i den svenska gruv- och mineralbranschen är gruvbolag, mineralbolag, prospekteringsbolag, företag som utvecklar och tillverkar gruvutrustning och gruvteknik, branschspecifika verkstad- och maskinbolag och branschspecifika åkerier. De stora gruv- och mineralföretagen i Sverige är LKAB, Boliden, Zinkgruvan, CEMENTA och Nordkalk. Det svenska gruvklustret inkluderar också några av Sveriges största företag som ABB, Sandvik, Atlas Copco, Epiroc och SSAB.

Verksamheten i siffror

- ▶ 12 gruvor i drift.¹⁹
- ▶ 14 kalktäkter i drift.²⁰
- ▶ Av EU:s totala produktion står vi för:
 - ▶ drygt 90 % järnmalm
 - ▶ drygt 38 % bly
 - ▶ nära 37 % zink
 - ▶ 23 % guld
 - ▶ 20 % silver
 - ▶ nära 11 % koppar.
- ▶ Gruv- och mineralföretagen sysselsätter drygt 8 500 personer i Sverige.²¹ Gruv- och stålindustrin sysselsätter direkt 38 000 personer i produktion av metaller och stål. Den totala jobbeffekten uppskattas till 68 000 personer.²²
- ▶ Svenska maskinleverantörer levererar cirka 60 % av världens underjordsutrustning.²³
- ▶ Svenska gruv- och mineralnäringen stod år 2019 för 5 % av landets exportvärde, totalt 120 miljarder kronor.¹⁹
- ▶ Det totala utsläppet metaller till vatten från svenska gruvor i drift var 2 079 kg år 2019. Landets största enskilda reningsverk, Henriksdal i Stockholm, släppte under samma tidsperiod ut 3 845 kg metaller till vatten.²⁴

18 SCB, Statistiska centralbyrån 2019. Markanvändningen i Sverige, Sjunde utgåvan.

19 SGU, 2020. Bergverksstatistik 2019. Periodiska publikationer 2020:1.

20 Sju av kalktäkterna drivs av Svemins medlemsföretag.

21 Svenskt Näringslivs lönestatistik, 2019. [https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/lonestatistik/lonerapportering-lonestatik_1147444.html](https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/lonestatistik/lonerapportering-lonestistik_1147444.html)

22 Svemin m.fl., 2019. Kompetensfärdplan. Vägen framåt för gruv- och stålindustrin i Sverige.

23 Svemin, 2012. Gruvbranschen – en tillväxtmotor för Sverige. September 2012.

24 Uppgifterna baseras på det data som rapporterats till Naturvårdsverket databas "Utsläpp i siffror" samt uppgifter särskilt inhämtade från Kaunis Iron. Offentligt underlag hittas via <http://utslappisiffror.naturvardsverket.se/Sok/Anlaggningsida/?pid=3490>

”
Den huvudsakliga påverkan på den biologiska mångfalden uppstår i samband med etablering och drift av en gruva eller en kalktäkt.

6.2 Gruv- och mineralnäringens påverkan på biologisk mångfald

Inom gruv- och mineralbranschen arbetar vi sedan länge med att minimera vår påverkan på biologisk mångfald, bland annat genom gedigna lokaliseringstudier, att minimera utsläpp av skadliga ämnen till luft och vatten och att minska avfallsmängderna. Under 2010-talet har allt fler gruv- och mineralbolag implementerat hänsynshierarkin, en stegvis process för att undvika, minimera, restaurera och som ett sista steg kompensera påverkan på den biologiska mångfalden. Gruv- och mineralbolagen var bland de första aktörerna i Sverige att börja tillämpa ekologisk kompensation i större skala.

Brytningen av metaller och mineral kan delas in i fyra faser; prospektering, projektutveckling, drift och efterbehandling. Den huvudsakliga påverkan på den biologiska mångfalden uppstår i samband med etablering och drift av en gruva eller kalktäkt.

Påverkan vid prospektering

Prospektering innebär oftast ingen eller liten påverkan på den biologiska mångfalden. Prospektering genom geofysiska mätningar innebär inte någon påverkan på naturen. Vid provborring, som ofta innebär terrängkörning, finns en viss risk för påverkan på den biologiska mångfalden genom körskador och punktvis påverkan på vegetationen vid borrhullena. I de fallen går det ofta att undvika eller minimera påverkan genom god planering och skyddsåtgärder. I enstaka fall blir det aktuellt med restaureringsåtgärder.

Påverkan vid projektutveckling

Det går inte att fritt välja lokalisering av en gruva eller kalktäkt. Fyndigheten ligger där den ligger, och etablering och drift innebär ofta att marken omvandlas permanent i och med att berggrunden påverkas och avfall såsom sidoberg och anrikningssand deponeras. Påverkan på biologisk mångfald kan även uppstå exempelvis genom damning, buller och att grundvattennivåerna förändras. Hur den biologiska mångfalden påverkas beror på typ och omfattning av störning och vilken typ av naturvärden som berörs. Den speciella geologin som ger upphov till mineralfyndigheter ger ofta förutsättningar för en hög artrikedom och ovanliga växter. Gruv- och täktetablering kan också bli aktuellt i områden som varit relativt opåverkade av människor och som därför har höga naturvärden.

I samband med tillståndsprövningen av en nyetablering eller utvidgning av en verksamhet görs noggranna inventeringar, lokaliseringstudier och avvägningar för att minimera den påverkan som uppstår. Genom att fullt ut tillämpa hänsynshierarkin och som ett sista steg kompensera för den kvarstående påverkan kan de negativa effekterna på naturmiljön minskas och den biologiska mångfalden ökas på andra platser. Om den ekologiska kompensationen med marginal uppväger påverkan, kan vi inom gruv- och mineralnäringen därför på sikt bidra med ökade värden för biologisk mångfald i ett regionalt perspektiv, även om en lokal negativ påverkan kan vara oundviklig. Flera av Svemins medlemsföretag arbetar redan idag för att verksamhetsutveckling och nya projekt inte ska innebära någon nettoförlust av biologisk mångfald i regionen.

Påverkan under drift

Under driften sker den huvudsakliga påverkan genom utsläpp till vatten, mark och luft. Vilka mängder som får släppas ut regleras i verksamhetens tillståndsvillkor. Verksamhetsutövaren, tillståndsgivande- och tillsynsmyndigheten gör uppföljningar för att se hur verksamheten påverkar den omgivande miljön för att säkerställa att villkoren är tillräckliga och ändamålsenliga.

Gruv- och mineralnäringen verkar dessutom sida vid sida med andra verksamhetsutövare, såsom jord- och skogsbruk och andra industrier. Gruvor och kalktäkter

omges också av infrastruktur och ofta även städer. All denna mänskliga aktivitet påverkar naturen på olika sätt och det uppstår ofta en kumulativ effekt på den biologiska mångfalden. Det kan exempelvis innebära att den sammantagna påverkan kan leda till att arter får en försämrade bevarandestatus eller att naturtyper blir sällsynta i en region.

Drivande faktorer bakom förlusten av biologisk mångfald

Biologisk mångfald minskar i dramatisk takt över hela världen. Den starkast bidragande faktorn i ett globalt perspektiv är förändrad markanvändning, främst i form av expansion av jordbruk, städer och infrastruktur. Andra stora påverkansfaktorer är direkt exploatering av djur och växter, klimatförändringar, föroreningar och invasiva arter.²⁵

Sett till ett nationellt perspektiv är de drivande faktorerna till minskad biologisk mångfald främst avverkning och igenväxning. I 2020 års rödlista ökade antalet rödlistade arter i Sverige. Det visar på en fortsatt negativ trend för Sveriges biologiska mångfald.²⁶

Påverkan och potential vid efterbehandling

När en gruva eller kalktäkt läggs ned genomförs olika typer av teknisk efterbehandling för att minska risken för skada eller olägenhet för hälsa och miljö på kort och lång sikt.²⁷ Förutsättningarna vid efterbehandling skiljer sig åt för olika typer av gruvor och för kalktäkter. Med dagens bästa tillgängliga teknik är det möjligt att utforma efterbehandlingen så att kvarstående negativ påverkan på biologisk mångfald undviks. Efter att en efterbehandling är avslutad, följs funktionen av efterbehandlingen upp till dess att man kan konstatera att målsättningen uppfylls. Tekniken för efterbehandling av gruvavfall utvecklas löpande.

I samband med efterbehandling finns stora möjligheter att ge plats för naturen och skapa nya värden för biologisk mångfald på den mark som varit gruva eller kalktäkt. Både internationellt och i Sverige finns flera exempel på gruvor och kalktäkter som efter avslutad drift utvecklats till mycket artrika miljöer. En gruva eller en kalktäkt skapar strukturer som det kan vara brist på i landskapet, och genom att områdena sedan lämnas ostörda av annan markanvändning får naturen möjlighet att återta området och utvecklas fritt eller i önskad riktning utifrån en efterbehandlingsplan. I ett långt perspektiv kan gruv- och mineralnäring ses som ett sätt att låna naturen, eftersom området på sikt kommer att bli naturmark igen.

6.3 Indirekt påverkan i värdekedjan

Medan gruv- och mineralbolagens huvudsakliga påverkan på den biologiska mångfalden sker genom direkt påverkan på mark och vatten, är prospekterings- och teknikbolagens påverkan främst indirekt, genom påverkan i värdekedjan och genom energianvändningen. Denna indirekta påverkan uppstår exempelvis när material utvinns och energi produceras för att bygga maskinerna och driva verksamheterna. Eftersom maskiner och energi används även vid drift av gruvor och kalktäkter uppstår dessa effekter även vid materialutvinning.

Klimatförändringar utgör ett hot mot biologisk mångfald. Därför är den indirekta påverkan som uppstår på den biologiska mångfalden genom utsläpp av växthusgaser en viktig aspekt att belysa. Arbetet för att minska klimatpåverkan bidrar till att

25 IPBES, 2019. The Global Assessment of Biodiversity and Ecosystem services.

26 Artdatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020
<https://www.artdatabanken.se/var-verksamhet/rodlisning/Sammanfattning-rodlista-2020/>

27 SOU 2018:59. Statens gruvliga risker

”
I ett långt perspektiv kan gruv- och mineralnäring ses som ett sätt att låna naturen.

begränsa negativa effekter för biologisk mångfald, så länge de inte sker på bekostnad av biologisk mångfald. Gruv- och mineralbranschen står idag för 7-9 % av landets utsläpp och har som mål att nå fossilfria brytningsverksamheter 2030 och fossilfria förädlingsprocesser 2045.²⁸ Det pågår arbete med att modellera påverkan på biologisk mångfald till följd av klimatbelastning.²⁹ Det finns dock ännu inga färdiga verktyg för att beräkna olika aktörers påverkan på biologisk mångfald till följd av utsläpp av växthusgaser.

6.4 Gruv- och mineralnäringens beroende av biologisk mångfald

Gruv- och mineralnäringens beroenden av biologisk mångfald och ekosystemtjänster är inte lika väl kartlagda som dess påverkan. Våra verksamheter är likväl beroende av ekosystemtjänster såsom rent vatten, översvämningsskydd, vegetationsetablering för att förhindra erosion och vegetationens luftrening och bullerdämpning.

Tillgång till vatten, som behövs i de flesta utvinningsprocesserna, är något vi ofta tar för givet i Sverige. I ett förändrat klimat, med ökad värme och avdunstning och förändrade nederbördsmonster, finns risk för torka i delar av landet. Minskade eller uteblivna vattenresurser skulle innebära stora konsekvenser för industrin och för lokalsamhällen. Flera aktörer inom gruv- och mineralnäringen har utvecklat vattenhanteringen under drift med avancerade vattenbalanser för att så långt som möjligt återvinna vatten. Gruv- och mineralnäringen kan dessutom spela en viktig roll i att säkra vattenresurser. Genom att exempelvis anlägga ett vattenmagasin i en nedlagd kalktäkt kan vatten lagras under den nederbördsrika vinterperioden för att användas under den torra årstiden.

Ett annat exempel är naturlig växtetablering i samband med efterbehandling. Vid efterbehandling blir det ofta aktuellt med en kombination av manuell sådd eller plantering och naturlig vegetationsetablering. Om den naturliga växtetableringen uteblir skulle det innebära betydligt ökade kostnader för en aktör att uppnå samma artrikedom och ekosystemfunktioner som naturen helt gratis sprider in och utvecklar.

I värdekedjan finns fler beroenden, exempelvis energi och råvaror till maskiner, skyddsutrustning, kontorsmöbler etc.

28 Svemin, 2019. Färdplan för en konkurrenskraftig och fossilfri gruv- och mineralnäring. Rapport april 2019

29 Schipper m.fl., 2020. Projecting terrestrial biodiversity interactness with GLOBIO 4. *Global Change Biology*, 26: 760-771. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/gcb.14848>

7. FORSKNINGS- OCH INNOVATIONSBEHOV

Det behövs forskning och innovation för att göra arbetet för ökad biologisk mångfald mer förutsägbart, effektivt och att säkerställa att insatserna har rätt fokus. Det finns flera pågående forskningsprojekt kring ekologisk kompensation, som är en viktig del av arbetet för att nå ökad biologisk mångfald.³⁰ Exempelvis pågår forskning om hur ekologisk kompensation kan bidra till att nå mål kring biologisk mångfald³¹ och forskning om hur effektivt ekologisk kompensation är för att bevara biologisk mångfald och ekosystemtjänster.³² Utöver den kunskap som byggs i dessa projekt behövs ytterligare kunskap, metoder och system.

7.1 Kunskap om arter och naturmiljöer vid restaurering och ekologisk kompensation

När en verksamhetsutövare planerar för restaurering eller ekologisk kompensation väcks många frågor kring hur man praktiskt bör gå till väga för att nå satta mål. Organisationen Society for Ecological Restoration har tagit fram en internationell standard för arbetet för att restaurera natur.³³ Det saknas dock i många fall forskning och beprövad erfarenhet kring de åtgärder som planeras. Flera av oss inom gruv- och mineralnäringen arbetar på egen hand eller tillsammans med akademien för att bygga den kunskap som behövs.³⁴ Det innovationsbehov kring arter och naturmiljöer som hittills identifierats av gruv- och mineralnäringen, och där initiativ i flera fall pågår, är:

- ▶ Utveckla metoder för att bevara eller flytta värden knutna till gammal skog och andra miljöer som kräver lång kontinuitet för att utvecklas.
- ▶ Utveckla metoder för att gynna olika arter, exempelvis hotade arter och arter med mycket specifika krav på livsmiljöer.
- ▶ Utveckla metoder för att etablera renlav i samband med restaurering och ekologisk kompensation.
- ▶ Utveckla metoder för att bekämpa invasiva arter och ersätta dessa med inhemska vegetation.
- ▶ Identifiera lösningar för att gynna biologisk mångfald i vattendrag.
- ▶ Bygga kunskap om damningspåverkan på växtlighet.
- ▶ Bygga kunskap om konsekvenserna av det förändrade klimatet, exempelvis hur ekosystemens förmåga att leverera ekosystemtjänster kan komma att förändras och hur efterbehandlings- och kompensationsåtgärder bör utformas för att vara anpassade till förändrade förutsättningar.

30 Naturvårdsverket 2020-05-25 <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Forskning/Forskning-for-miljomalen/Pagaende-forskning-for-miljomalen/Forskning-om-ekologisk-kompensation/>

31 Lunds Universitet 2020-05-25 <https://www.cec.lu.se/sv/forskning/pagaende-forskningsprojekt/ekologisk-kompensation>

32 Sveriges Lantbruksuniversitet 2020-05-25 <https://www.slu.se/ecologicalcompensation>

33 Society for Ecological Restoration 2019. *International Principles and Standards for the Practice of Ecological Restoration*, 2nd edition.

34 Exempel på initiativ är LKABs försök med växtetablering i Kiruna, Bolidens forskningsprojekt kring kompensation av gammal skog i Aitik, Cementas kunskapsuppbyggnad kring nipsippa och väddnätfjäril samt Nordkalks kunskapsuppbyggnad kring svartfläckig blåvinge och apollofjäril.

Det behövs forskning och innovation för ett effektivt arbete för ökad biologisk mångfald.

7.2 System för att värdera biologisk mångfald

För att en aktör ska kunna identifiera, kvantifiera och rapportera sin påverkan på biologisk mångfald krävs förutsättningar för att

- ▶ mäta mångfalden och
- ▶ värdera och redovisa densamma.

Det finns inga vedertagna metoder, nationellt eller internationellt, för att mäta och värdera biologisk mångfald som helhet och inte heller för hur företag kan redovisa sin påverkan på denna. Det gör att det idag inte går att kvantifiera en aktörs eller branschens påverkan på den biologiska mångfalden och inte heller att mäta progress mot satta mål.³⁵ Internationellt pågår flera olika initiativ parallellt för att ta fram metoder för att mäta och värdera biologisk mångfald, och även initiativ för att hitta gemensamma utgångspunkter och principer för dessa metoder.^{36, 37}

I Sverige finns flera standardiserade metoder för att mäta delmängder av den biologiska mångfalden, exempelvis fåglar, fiskar och växter. Det finns även en standardiserad metodik, SIS standard för naturvärdesinventering, som gör det möjligt att värdera naturområden utifrån artförekomster och naturmiljöer. I samband med ekologisk kompensation finns flera exempel på hur förluster och vinster vägs mot varandra i det specifika fallet, både i Sverige och internationellt.

Den svenska gruv- och mineralnäringen är drivande i att skapa ett bransch-överskridande näringslivssamarbete på nationell nivå för att ta fram en metod att värdera biologisk mångfald vid förändrad markanvändning på land som kommer göra det möjligt för aktörer att mäta och redovisa framsteg mot satta mål. Standardiserade värderingsmetoder kommer öka transparensen och jämförbarheten mellan olika aktörers påverkan på och arbete för biologisk mångfald.

7.3 System för att effektivisera arbetet för biologisk mångfald

Ett möjligt sätt att nå ett effektivare och mer förutsägbart arbete för biologisk mångfald är att implementera kompensationspooler (se avsnitt 8.1). Detta ställer också krav på värderingssystem för biologisk mångfald (se avsnitt 7.2).

Ett annat sätt är att i samband med planering av ekologisk kompensation och frivilliga åtgärder för biologisk mångfald se till vilka arter och naturmiljöer som är i störst behov av restaureringsåtgärder i den aktuella regionen och var dessa är lokaliserade (se även avsnitt 8.1). I dessa avseenden är det bra att samarbeta med andra aktörer i regionen, både myndigheter och privata aktörer, för att nå största möjliga nytta för biologisk mångfald. Prioriteringarna behöver grundas i vetenskap om hotade arter och naturmiljöer och möjligheterna att gynna dessa på kort och lång sikt.

³⁵ da Silva m.fl., 2019. The evolution of corporate no net loss and net positive impact biodiversity commitments: Understanding appetite and addressing challenges. Business Strategy and The Environment published by ERP Environment and John Wiley & Sons Ltd

³⁶ Lammerant, J. m.fl., 2019. Assessment of biodiversity measurement approaches for business and financial institutions. Update Report 2. The EU Business @ Biodiversity platform.

³⁷ Lammerant, J., Müller, L. & Kisielewicz, J., 2018. Assessment of biodiversity accounting measurement approaches for business and financial institutions. Update Report 1. The EU Business @ Biodiversity platform.

7.4 System för att inkludera påverkan i värdekedjorna

Inom klimatarbetet beskrivs företags påverkan ofta i olika scopes,³⁸ där

- ▶ scope 1 innefattar utsläpp från den egna verksamheten
- ▶ scope 2 innefattar utsläpp genom elanvändningen och
- ▶ scope 3 innefattar uppströms och nedströms effekter.

Flera av de metoder som utvecklas för att mäta och värdera påverkan på biologisk mångfald använder liknande angreppssätt. I och med att utvecklingen av olika värderingsmetoder för biologisk mångfald pågår parallellt och de använder något olika definitioner finns det ännu ingen vedertagen metod för hur olika scopes definieras när det kommer till biologisk mångfald.³⁹

Vi inom den svenska gruv- och mineralnäringen avser att på sikt arbeta med olika scopes för att beskriva påverkan på biologisk mångfald, både inom den egna verksamheten och genom att tillhandahålla väldokumenterad information till kunder som vill kunna beskriva påverkan från metaller och mineral i sitt företags värdekedja. För att kunna arbeta med att kartlägga och minska den egna påverkan i värdekedjan krävs spårbarhet i de egna leverantörsleden. För att kunna tillhandahålla information till kunder som vill identifiera sin påverkan i olika scopes behövs en spårbarhet för metaller där aspekter som rör biologisk mångfald ingår. För detta krävs bra KPI:er (Key Performance Indicators, Nyckeltal) för biologisk mångfald. Detta kan stödja framväxt av hållbar finansiering.

³⁸ The Greenhouse Gas Protocol 2020-05-25 <https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/ghg-protocol-revised.pdf>

³⁹ Lammerant, J. m.fl., 2019. Assessment of biodiversity measurement approaches for business and financial institutions. Update Report 2. The EU Business @ Biodiversity platform.

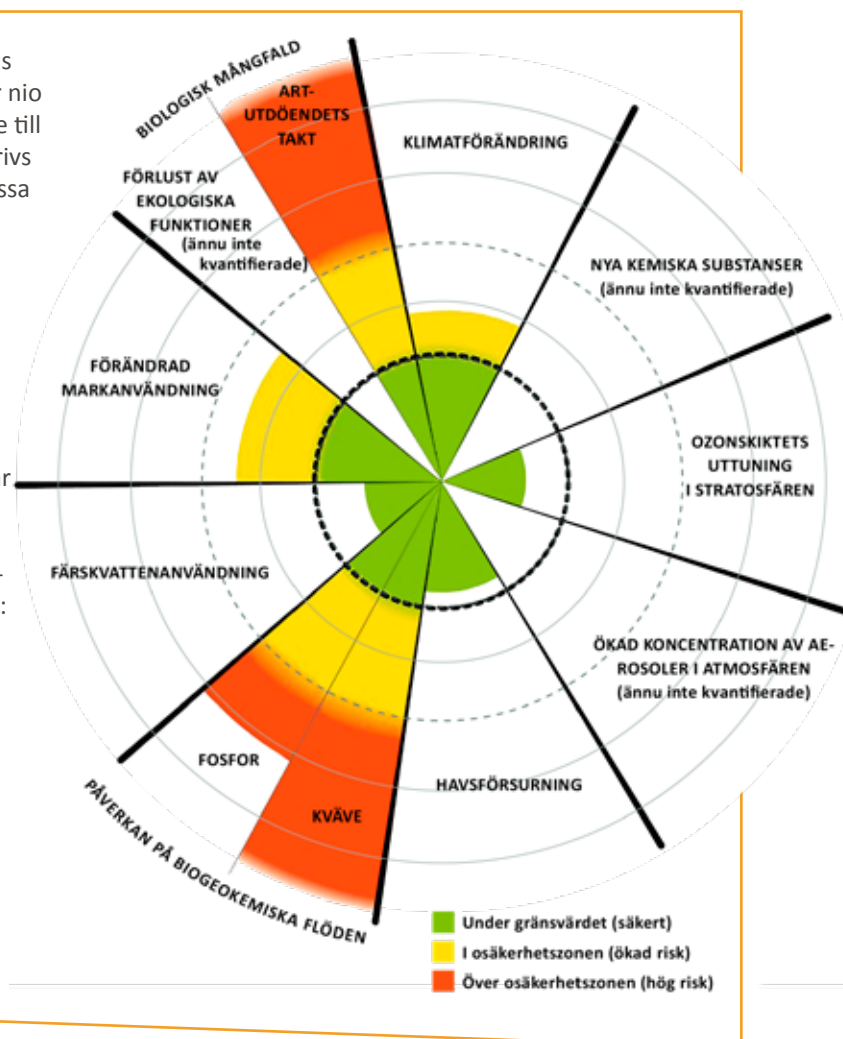
7.5 Vägledning och riktlinjer för att sätta vetenskapligt baserade mål

För globala företag som vill sätta mål för klimat utifrån vetenskapen är Science Based Targets normen. För biologisk mångfald arbetar Science Based Target Network⁴⁰ (SBTN) med att hjälpa företag att sätta mål för biologisk mångfald utifrån vetenskapen. Nätverket utgår från synsättet om planetens gränser,⁴¹ och har definierat målet som att nå den säkra zonen för biologisk mångfald (safe operating space).

PLANETENS GRÄNSER⁴² OCH DEN SÄKRA ZONEN

FIGUR 3 Konceptet Planetens hållbara gränser identifierar nio globala processer relaterade till förändringar i miljön som drivs på av mänsklig aktivitet. Dessa processer skapar tillsammans de förutsättningar på jorden som våra samhällen är beroende av. Den säkra zonen (grönt i figuren) är det utrymme inom vilket vi människor kan verka långsiktigt hållbart. Statusen för vissa av processerna återstår att kvantifiera.

Forskarna kallar två av gränserna för "core boundaries": klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald. Att betydligt ändra eller överskrida någon av dessa riskerar att driva jordsystemet in i ett nytt tillstånd.

Det är ännu inte känt hur stora insatser för biologisk mångfald som krävs för att verka inom planetens gränser. Till skillnad mot klimatpåverkan är förutsättningarna för biologisk mångfald knutna till en regional kontext och behovet av åtgärder för biologisk mångfald kan därför variera mellan olika verksamhetsutövare beroende på var de verkar och var de har sin påverkan i värdekedjorna.

En vetenskaplig grund är nyckeln till att sätta tydliga mål för biologisk mångfald, som motsvarar en aktörs påverkan i en given region och ger tillräcklig naturnytta för

40 Science Based Targets Network 2020-05-25 <http://sciencebasedtargetsnetwork.org/index.html>

41 Steffen, W. m.fl., 2015. Planetary boundaries: guiding human development on a changing planet. Science 347: 736–745.

42 Stockholms Universitet 2020-05-25 <https://www.su.se/forskning/forskningsnyheter/fyra-av-nio-planet%C3%A4r-gr%C3%A4ns-%C3%B6verskrids-1.218028> Bildens källa: Azote Images/Stockholm Resilience Centre.

att nå hållbarhet.⁴³ Exempel på vetenskapligt underlagsmaterial för att definiera hur långt ifrån den säkra zonen en art eller ett habitat befinner sig är att utgå ifrån bevarandestatus (Natura 2000) eller en arts rödlistekategori.

I september 2020 gav SBTN ut sin första vägledning kring vetenskapliga mål för natur, där biologisk mångfald ingår som en del.⁴⁴ De definierar vetenskapligt baserade mål som "mätbara, handlingsinriktade och tidsbundna, baserade på bästa tillgängliga vetenskap". SBTN kommer att ägna de kommande två åren till att definiera ett vetenskapligt baserat mätarmverk som företag kan använda för att sätta vetenskapligt baserade mål för biologisk mångfald.

Vi inom den svenska gruv- och mineralnäringen kan som bransch stödja SBTN genom att engagera oss i nätverket och medverka till att utveckla metoder och vägledningar, dela med oss av våra erfarenheter, kartlägga våra väsentliga avtryck på biologisk mångfald (inklusive värdekedjorna) och driva på det nationella arbetet för att applicera SBTN i fler branscher.

43 da Silva m.fl., 2019. The evolution of corporate no net loss and net positive impact biodiversity commitments: Understanding appetite and addressing challenges. Business Strategy and The Environment published by ERP Environment and John Wiley & Sons Ltd

44 Science Based Targets Network 2020-10-15 <https://sciencebasedtargetsnetwork.org/wp-content/uploads/2020/09/SBTN-initial-guidance-for-business.pdf>

8. UPPMANINGAR

Förlusten av biologisk mångfald är ett delat ansvar för alla aktörer i samhället. I och med att näringslivet och andra aktörer börjat engagera sig frivilligt i det uppbyggande arbetet för biologisk mångfald har det blivit tydligt att det saknas struktur och ramar för hur näringslivet och andra aktörer kan bidra till nationella och globala mål. Det är också uppenbart att lagstiftningen och praxis inte är helt anpassad för frågor om ekologisk kompensation (där tillgång till mark visat sig vara en utmaning) och frivilliga åtaganden för biologisk mångfald. Därför är det viktigt att tillsammans, sektorsöverskridande, hitta lösningar och vägar framåt för att nå målen för biologisk mångfald.

8.1 Uppmaningar till politiker

Peka ut ansvar för att stötta näringslivets arbete för biologisk mångfald

Vi inom gruv- och mineralnäringen vill driva arbetet för biologisk mångfald framåt. I processen att nå målet om biologisk mångfald kommer vi att behöva hjälp och stöd från myndigheterna. Staten har ansvar för att öka värden för biologisk mångfald på ett sätt som också stärker andra samhällsmål, exempelvis klimatomställningen, elektrifieringen och infrastrukturutvecklingen. Samexistens mellan industrin och naturen är avgörande i detta. Staten bör därför ta ett större ansvar för att planera hur Sveriges mark- och vattenresurser ska användas på bästa sätt för att uppnå dessa samhällsmål.

Vi önskar att myndigheter på olika nivåer ska vara mer engagerade i att hitta former för samarbeten i frågor som rör biologisk mångfald. Ett exempel att diskutera är hur gruv- och mineralnäringen på bästa sätt kan bidra till den gröna infrastrukturen eller till att stödja genomförandet av åtgärdsprogram för hotade arter. Idag finns en frustration från närigen då vi upplever det svårt att hitta samtalsparter från myndighetssidan i dessa frågor.

Berörda myndigheter bör i sina regleringsbrev ges i uppdrag att vara pådrivande och stödjande i näringslivets arbete med åtgärder för att främja den biologiska mångfalden. Det är viktigt att frågan om biologisk mångfald inte blir en sektorsfråga, utan en fråga som spänner över alla berörda sektorer såväl som över olika nivåer; statlig, regional och kommunal, på samma sätt som klimatfrågan.

Skapa förutsättningar för förutsägbarhet och tydlighet i prövningar

Formulera uppdragen till myndigheter så att effektiva och rättssäkra tillståndsprocesser uppnås. Idag är tillståndsprövningarna oförutsebara, tar allt längre tid och kräver allt större resurser av de sökande bolagen. Detta påverkar företags investeringsförmåga och gör att omställning till exempelvis ny teknik, effektivare produktion och implementering av lösningar för biologisk mångfald går långsamt. Det behövs tydliga regelverk och kunniga myndigheter för att upprätthålla ett stabilt och förutsebart investeringsklimat.

Skapa förutsättningar för ekologisk kompensation

Skapa legala förutsättningar för förutsägbarhet om ekologisk kompensation, när det ska tillämpas, vilka krav som är skäligena, och vilken grad av kompensation som är tillräcklig. Det behövs också effektiva lösningar för markåtkomst och långsiktigt skydd av mark i samband med ekologisk kompensation, både vid frivillig och prövningsreglerad kompensation. Behovet av att skapa förutsättningar för markåtkomst har även

”
Det är viktigt att tillsammans, sektorsöverskridande, hitta lösningar och vägar framåt för att nå målen för biologisk mångfald.

lyfts fram i Statens offentliga utredning om ekologisk kompensation.⁴⁵

Implementera systematik och regelverk för kompensationspooler

Implementera systematik och regelverk för kompensationspooler för att lägga grunden för ett effektivare arbete med ekologisk kompensation. Kompensationspooler innebär att ekosystem restaureras, ofta av en extern tredje part, innan skadan sker. Det betyder att kompensationsvärdet byggs upp redan innan verksamheten etableras. Med kompensationspooler förhindras eller minimeras därför den temporära förlust av naturvärden som annars uppstår. En lika viktig aspekt är effektivare miljönytta genom att resurser från flera verksamhetsutövare kan optimeras i samma kompensationsområde. Dessutom skapar den tydliga rollfördelningen mellan verksamhetsutövare och tredjepartsaktör större effektivitet och mer biologisk mångfald för samma pengar. Internationellt finns flera olika system med kompensationspooler (även kallade habitatbankssystem).⁴⁵

Möjliggör investeringar där de skapar mest naturnytta

De myndigheter som är berörda av frågor om biologisk mångfald i ett landskapsperspektiv bör ges i uppdrag att definiera vad arbetet för ökad biologisk mångfald bör inriktas mot inom olika regioner, och var i landskapet detta lämpligast genomförs. Syftet ska vara att nå synergieffekter med andra restaureringsprojekt och nå större sammanvägd nytta för biologisk mångfald.⁴⁶ I uppdraget bör även ingå att etablera forum för samarbete mellan olika aktörer och vägledningar kring hur avvägningar i samband med ekologisk kompensation bör bedömas och värderas.

Nuvarande regelverk gör det ibland svårt att investera åtgärder där det skulle ge störst positivt bidrag till biologisk mångfald. En politisk vilja till större flexibilitet skulle underlätta för att nå övergripande mål. Ett exempel är påverkan på vattendrag. Ekologisk expertis bedömer att det i vissa fall kan ge större positiv påverkan på den biologiska mångfalden att åtgärda skador som flottning, skogsdikning och vattenkraften orsakat i samma recipient än att minska utsläpp ytterligare. Detta och andra exempel bör utredas för att säkerställa kostnadseffektiva åtgärder för biologisk mångfald.

Statens offentliga utredning om ekologisk kompensation skriver att det i många fall kan vara mer samhällsekonomiskt lönsamt att tillåta en större flexibilitet, då en kompensation på annan plats än nära skadan kan skapa en större total nytta givet samma kostnad.⁴⁵

Skapa förutsättningar för att åtgärda andras "gamla synder"

Det finns en vilja från branschen att bidra till att åtgärda andra verksamhetsutövares "gamla synder". Idag är det dock inte möjligt att som bolag att göra detta utan att därmed ta på sig hela ansvaret för till exempel ett förorenat område, vilket i praktiken hämmar sådana initiativ från branschen. En lösning på detta skulle vara att skapa möjlighet att genom avtal mellan staten och bolag som är villigt att åtgärda "gamla synder" utan att "drabbas" av andras ansvar. Ett alternativ vore att ändra lagstiftningen för att öppna för nya lösningar. Detta behöver utredas och förtydligas.

⁴⁵ SOU 2017:34. Ekologisk kompensation – Åtgärder för att motverka nettoförluster av biologisk mångfald och ekosystemtjänster, samtidigt som behovet av markexploatering tillgodoses

⁴⁶ Nordiska ministerrådet, 2016. Restoration priorities and strategies - Restoration to protect biodiversity and enhance Green Infrastructure: Nordic examples of priorities and needs for strategic solutions. TemaNord 2016:534

8.2 Uppmaningar till tillstånds- och tillsynsmyndigheter

Tydliggör praxis och säkerställ enhetlig tillämpning

Ett effektivt arbete för ökad biologisk mångfald kräver förutsägbarhet, tydlighet och därmed rättssäkerhet i prövningarna. För branschen, liksom för samhället som helhet, är det angeläget att näringslivets resurser för biologisk mångfald används effektivt. Med effektivitet menar vi i detta fall att resurserna i stor grad bör läggas på konkreta åtgärder i naturen och lärande kring åtgärdernas effekt, och i mindre grad på prövningsprocesser. Ur ett miljöekonomiskt perspektiv vill vi som bransch optimera investeringarna för biologisk mångfald och minska transaktionskostnaderna.⁴⁷

Frågor kring biologisk mångfald växer av betydelse i miljöprövningarna, t.ex. genom tillämpning av ekologisk kompensation och artskydd. Med det följer ett behov av effektivisering av prövningsmyndighetens handläggning av målen som rör biologisk mångfald. Myndigheten bör bli tydligare i sin processledning. Effektiva åtgärder skulle vara att myndigheten tidigt är mer insatt i varje mål för att minimera omtag och omfattande skriftväxling. Likaså behöver remissmyndigheterna uppmanas att fokusera mer på samverkan under prövningarna, att se helheten av det som prövas och att prioritera fram de aspekter som har störst relevans för prövningen.

Mer specifikt behövs en tydlighet i hur ekologisk kompensation ska värderas, vad som är tillräckligt utifrån lagstiftningen och hur markåtkomst och långsiktigt skydd bör hanteras. I synnerhet behöver prövningsmyndigheterna samordna sig så att det sker en enhetlig tillämpning i hela landet.

Bygg kunskap i frågan

Att arbeta med ekologisk kompensation och efterbehandling med fokus på att skapa värden för biologisk mångfald är relativt nytt i Sverige. Många tillstånds- och tillsynsmyndigheter är ovana att arbeta med frågan och det saknas tydlig praxis. Vi vill understryka att tillstånds- och tillsynsmyndigheter behöver bygga egen kompetens i frågan, och initiera dialoger för lärande. Ett resultat skulle vara att samhällets aktörer tillsammans ökar effektiviteten och når större framgångar i arbetet för biologisk mångfald.

Möjliggör större naturnytta genom helhetsperspektiv i prövningar

Det är viktigt att resurser läggs på de hänsynsåtgärder som skapar mest miljönytta. Vid bedömning av tillåtlighet vill vi uppmana prövningsmyndigheten att överväga att bredda begreppet bästa möjliga teknik utifrån de värden som ska skyddas genom hänsynsåtgärder. Om ett vetenskapligt underlag exempelvis kan visa att ett vattendrag kan få bättre förmåga att klara fortsatt påverkan från en verksamhet genom att restaureringsåtgärder genomförs på annan plats i avrinningsområdet, och om denna åtgärd dessutom skapar större sammanvägd miljönytta än mer traditionella skyddsåtgärder, borde en sådan åtgärd kunna anses vara bästa möjliga teknik.⁴⁸ Idag tillämpas inte detta synsätt. En sådan flexibilitet förutsätter dock att det inte medför otillåten skada på andra skyddsvärda intressen.

Även i fråga om ekologisk kompensation för tillåtliga verksamheter vill vi uppmana prövningsmyndigheten att medge flexibilitet kring principen om lika-för-lika och lokali-

⁴⁷ Nordiska Ministerrådet, 2015. Environmental Compensation, Environmental compensation Key conditions for increased and cost effective application. Tema Nord 2015:572

⁴⁸ Detta resonemang stöds också i prop. 1997/98:45 del 2, s. 17-18 där det bl.a. står att "I regel bör det ligga närmast till hands att utföra skyddsåtgärderna på eller i anslutning till en störande anläggning. Ibland kan det vara lämpligare med förebyggande åtgärder på angränsande områden."

Ett effektivt arbete för ökad biologisk mångfald kräver förutsägbarhet, tydlighet och därmed rättssäkerhet i prövningarna.

sering i förhållande till skadan genom att överväga ett större landskapsperspektiv än vad som görs i prövningarna idag. Med stöd i budskapen från SBTN om vikten av ett regionalt perspektiv i arbetet med att definiera mål och åtgärder, menar vi att de åtgärder som ska prioriteras är de som skapar mest nytta för biologisk mångfald utifrån vetenskapliga underlag om de mest hotade arterna och naturmiljöerna i den aktuella regionen.⁴⁹

Tydliggör avvägningen mellan olika intressen vid prospektering

En stor utmaning i samband med prospektering inom renskötselns vinterbetesmarker är att hänsyn till renskötseln vintertid och restriktioner om att enbart köra på frusen mark för att undvika körskador sommartid ofta innebär att tidsfönstret för prospektering blir mycket litet.

En större tydlighet kring avvägningar mellan olika intressen, men också mer effektiva administrativa förfaranden, är nödvändiga för att klargöra och förbättra möjligheterna att bedriva prospektering i stora delar av Sverige. Avvägningarna mellan prospekteringsintresset (och dess omgivningspåverkan i det enskilda fallet) å ena sidan och till exempel renskötselns intressen och naturvårdsintressen å andra sidan, behöver göras på ett ändamålsenligt och sammanhållet sätt och med beaktande av att undersökningstillstånd är begränsade i tiden. Om till exempel renskötseln väger tyngre än naturvårdsintresset inom ett visst område bör verksamhetsutövare ges möjlighet att genomföra prospektering sommartid och vid behov därmed gå vidare till nästa steg i hänsynshierarkin; minimera och sedan eventuellt restaurera och kompensera uppkommen skada på naturmiljöer.

Tillämpa naturskyddsdirektiven och vattendirektivet pragmatiskt

Vi vill uppmana prövningsmyndigheterna till en mer pragmatisk tillämpning av naturskyddsdirektiven (Art- och habitatdirektivet och Fågeldirektivet) och Vattendirektivet, i syfte att skapa miljönytta i ett bredare perspektiv.

Implementeringen och tillämpningen av direktiven har visat sig problematisk genom att leda till ett formalistiskt synsätt som bidrar till omfattande prövningsprocesser. Transaktionskostnaderna blir alldeles för stora i förhållande till utfallet i form av investeringar som de facto leder till biologisk mångfald på land och i vattenmiljöer.

⁴⁹ Detta har även stöd i Naturvårdsverkets Handbok 2016:1, Ekologisk kompensation - En vägledning om kompensation vid förlust av naturvärden.

9. FÖRKLARINGAR AV BEGREPP

Bevarandestatus bedöms för varje art och naturtyp som finns listad i EU:s art- och habitatdirektiv. För vardera art och naturtyp har fyra parametrar bedömts och en sammanvägning av dessa har gjorts. Utbredningsområde och framtidsutsikter bedöms för både arter och naturtyper. För arterna ingår dessutom populationsstorlek och artens livsmiljö, medan för naturtyperna ingår förekomstareal och kvalitet. De sammanvägda bedömningarna resulterar i gynnsam, otillfredsställande eller dålig bevarandestatus. Gynnsam bevarandestatus beskriver det tillstånd som ska uppnås för att en art eller naturtyp ska kunna finnas kvar långsiktigt.⁵⁰

Biologisk mångfald är variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem. (Definition enligt FN:s konvention om biologisk mångfald).

Biodiversity Action Plan (BAP) är en plan genom vilken syften och mål om bevarande av biologisk mångfald kan nås. En BAP kan antingen vara ett fristående dokument eller integreras i ett miljöledningssystem.⁵¹

Biodiversity Management Plan (BMP) är en plan genom vilken ett företag progressivt kan implementera biologisk mångfald i det dagliga arbetet. En BMP bör synkroniseras med ett områdes efterbehandlingsplan, miljöledningssystem (för relevanta aspekter) och brytplan.⁵²

CBD, konventionen för biologisk mångfald, är ett FN-fördrag som syftar till bevarande och uthålligt nyttjande av den biologiska mångfalden samt till en rättvis och skäligen fördelning av de resurser som följer av användandet av genetiska resurser. De länder som har undertecknat och ratificerat konventionen land har ett angivet ansvar för att bevara mångfalden på gennivå, artnivå och ekosystemnivå.

Ekologisk kompensation avser gottgörelse genom att den som skadar naturvärden som utgör allmänna intressen, såsom arter, naturtyper, ekosystemfunktioner och upplevelsevärden, tillför nya naturvärden eller skyddar befintliga värden som annars skulle riskera att gå förlorade. Kompensationsåtgärder kan exempelvis bestå av ekologisk restaurering, naturvårdsinriktad skötsel, nyskapande av livsmiljöer eller skydd av områden som annars riskerar att exploateras.⁵³

Ekosystemtjänster är de produkter och tjänster som naturen av sig själv och gratis förser oss med, och som vi behöver för vår överlevnad och vårt välmående. Matproduktion, vattenrening, erosionskydd, klimatreglering och rekreation är exempel på ekosystemtjänster.

Hänsynshierarkin är ett ramverk med fyra steg för att hantera risker och möjlig påverkan på biologisk mångfald och ekosystemtjänster; undvika, minimera, restaurera, kompensera.⁵⁴

⁵⁰ Artdatabanken 2020-05-29 <https://www.artdatabanken.se/arter-och-natur/naturvard/skydd-av-arter/art-och-habitatdirektiv/>

⁵¹ ICMM, 2006. Good Practice Guidance for Mining and Biodiversity <https://guidance.miningwithprinciples.com/good-practice-guide-mining-biodiversity/>

⁵² WBCSD Cement Sustainability Initiative, 2014. Biodiversity management plan guidance. https://docs.wbcsd.org/2014/09/CSI_BMP_Guidance.pdf

⁵³ Naturvårdsverket Handbok 2016:1. Ekologisk kompensation - En vägledning om kompensation vid förlust av naturvärden.

⁵⁴ Forest trends 2020-05-25 <https://www.forest-trends.org/bbop/bbop-key-concepts/mitigation-hierarchy/>

Kompensationspooler innebär att ekosystem restaureras, ofta av en extern tredje part, innan skadan sker. Det betyder att kompensationsvärdet byggs upp redan innan verksamheten etableras. Med kompensationspooler förhindras eller minimeras därför den temporära förlust av naturvärden som annars uppstår. Effektivare miljönytta kan uppnås genom att resurser från flera verksamhetsutövare kan optimeras i samma kompensationsområde.

Naturvärde innebär betydelse för biologisk mångfald, det vill säga områden och strukturer som bidrar till mångfald inom arter, mellan arter och mellan ekosystem.

Resiliens är den långsiktiga förmågan hos ett system att hantera förändringar och fortsätta att utvecklas.

Rödlistan och rödlistade arter är en bedömning och sammanställning över enskilda arters risk att dö ut i Sverige och ger en överblick över arternas tillstånd. Rödlistan innebär inte i sig en prioritering av vilka arter som ska beaktas inom naturvärden, men utgör ett stöd för att göra dessa prioriteringar. Den kan vara till hjälp vid identifiering och prioritering av naturvårdssatsningar, och den kan bidra med kunskap för att nå uppsatta miljömål.⁵⁵

Science Based Target Network (SBTN) är ett internationellt nätverk som arbetar för att med att hjälpa företag och städer att sätta mål för naturen, där biologisk mångfald utgör en del, utifrån vetenskapen.⁵⁶

Society for Ecological Restoration (SER) är ett globalt nätverk inom restaurering av natur som samlar forskare, utövare och beslutsfattare med målet att bygga och dela vetenskaplig kunskap om ekologisk restaurering för att gynna biologisk mångfald, ekosystem och människor.

Taxonomiförordningen är ett gemensamt klassificeringssystem och ram som syftar till att underlätta hållbara investeringar. En verksamhet definieras som miljömässigt hållbar om den bidrar väsentligt till minst ett miljömål och inte avsevärt skadar något av miljömålen, eller bryter mot arbetsrättsliga konventioner.

World Economic Forum (WEF) är en stiftelse som samlar världens största företag. Stiftelsen är politiskt och nationellt obunden och strävar efter att förbättra tillståndet i världen genom att engagera företagsledare, politiska, akademiska och andra ledare i samhället för att forma globala, regionala och industriella agendor.

Ökade värden för biologisk mångfald (på engelska kallat **Biodiversity Net Gain, BNG**) innebär att ett projekts eller en verksamhets negativa påverkan på biologisk mångfald vägs upp, med marginal, genom aktiva åtgärder så som ekologisk kompensation eller olika former av naturvård i samma region. Dessa åtgärder inriktas bland annat mot att förbättra livsmiljöer och grön infrastruktur. Åtgärderna ska vara mätbara och bygger på förutsättningarna för biologisk mångfald uppskattas både innan och efter de utförts.

⁵⁵ Artdatabanken 2020-05-25 <https://www.artdatabanken.se/var-verksamhet/rodlistning/>

⁵⁶ Science Based Targets Network 2020-05-25 <http://sciencebasedtargetsnetwork.org/index.html>

Läs mer på svemin.se/mineralbidraget

Svemin är branschorganisationen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Svemin representerar cirka 40 företag med drygt 13 000 anställda inom produktion, prospektering och teknik. Bland medlemsföretagen finns gruvföretag, prospekteringsföretag, kalk- och cementföretag respektive maskin- och entreprenadföretag. Medlemsverksamheterna finns i hela landet, varav gruvorna är lokaliserade till norra Sverige och Bergslagen.

SveMin
www.svemin.se